

**Doc. dr mag. Bojan Macuh, Maribor, Republika Slovenija, naučni savjetnik
Evropskog defendologija centra Banja Luka**

OD POJEDINCA DO ČOVEČANSTVA: PUT KA TRAJNOM MIRU

Ljudska istorija je paradoks. Sjedne strane smo bića sposobna za nepredstavljivu kreativnost, umetnost, naučne proboje i duboku ljubav, dok sa druge ostajemo zarobljeni u ciklusima nasilja koji se kroz milenijume samo menjaju u svom obliku i intenzitetu. Danas, u doba vrhunske tehnologije i globalne povezanosti, kada bismo kao civilizacija trebali da sazrimo, čini se da je mir krhkiji nego ikada pre. Mir ne smemo razumeti samo kao statično stanje u kojem se ne čuju pucnji. Istinski mir je dinamičan proces koji zahteva neprestanu budnost, trud i volju za razumevanjem drugog. To je prostor u kojem se konflikti rešavaju rečima umesto pesnicama i gde blagostanje jednog ne počiva na iskorišćavanju drugog.

Žrtvovanje za mir

Međutim, svakodnevni naslovi o hiljadama žrtava, gladi i sistematskoj patnji suočavaju nas sa surovom realnošću: svet je u dubokoj neravnoteži. Kada čitamo o tim tragedijama, u nama se često budi osećaj nemoći. Pitamo se da li je čovek po prirodi sklon uništavanju ili smo samo zarobljeni u sistemima koji podstiču naše najgore osobine. Da bismo razumeli zašto suživot ostaje nedostižan ideal, moramo pogledati duboko u strukturu našeg društva, ali i u ogledalo sopstvene savesti. Pitanje mira se ne završava potpisivanjem međunarodnih ugovora. Tamo ono tek počinje. Počinje u našim mislima, u načinu na koji vaspitavamo decu i u pitanju koje moramo postaviti sebi kao kolektivu: „Jesmo li spremni da žrtvuujemo deo svoje udobnosti i egoizma za bezbednost onih koje ne poznajemo?“ Bez tog odgovora mir ostaje samo lepa reč na papiru, dok svet juri pored svojih najboljih prilika za suživot.

Zašto na svetu nema mira i suživota?

Uzroka je bezbroj. Konflikti, glad i patnja su kompleksni, ali često ukorenjeni u više faktora. Ovamo spadaju pohlepa i borba za resurse, jer veliki deo sporova izvire iz želje za kontrolom nad prirodnim bogatstvima (nafta, voda, plodna zemlja) i ekonomske prevlasti. Ništa manje opasni nisu egoizam i moć. Politički lideri, naime, često stavljaju sopstvene interese i očuvanje vlasti iznad dobrobiti naroda. Prisutni su strah i neznanje, što uslovljava netrpeljivost prema drugačijima (religijama, kulturama, rasama) koja obično izvire iz straha potkrepljenog predrasudama i nedostatkom obrazovanja. Sve više je prisutna i tzv.

sistemska nejednakost, jer svetsko uređenje u kojem nekolicina gomila bogatstvo, dok milioni pate u oskudici, stvara prirodno plodno tlo za nemire i očaj.

Uloga čoveka kao pojedinca i društva kao celine

Možda se čini da jedan čovek nema moć nad svetskom politikom, ali mir počinje u užem okruženju. Pojedinac utiče na mir tako što ovladava sopstvenom agresijom. Ovamo spada rešavanje ličnih sporova razgovorom, a ne nasiljem. Potrebno je kritičko prosuđivanje informacija. Ne nasedajmo na propagandu koja podstiče mržnju prema drugim narodima ili grupama. Naravno, budimo solidarni, što Slovenci jesu. Čak i mala dela pomoći smanjuju patnju i jačaju društveno tkivo. Društvo je to koje postavlja standarde prihvatljivog. Kada društvo kolektivno zahteva odgovornost od svojih vođa i odbacuje nasilje kao sredstvo za postizanje ciljeva, politička dinamika se menja. Trud za mir zahteva aktivno građanstvo. To znači zahtevanje transparentnosti i mirnih rešenja od vladajućih. Potrebno je ulagati u preventivu. Smatram da bi, umesto u oružje, društvo trebalo da ulaže u obrazovanje, zdravstvo i otklanjanje siromaštva, jer su to temelji mira. Pre svega, moramo održavati kulturu dijaloga, odnosno stvaranje prostora gde se različita mišljenja čuju bez osuđivanja. Jesmo li sposobni za to?

Mir nije nešto samorazumljivo, on je borba za opstanak

Svaki dan čitamo o žrtvama zato što je uništavanje brzo i glasno, a izgradnja mira spora i tiha. Mir zahteva neprestan trud, strpljenje i hrabrost da u drugom čoveku vidimo sebe. Dokle god vrednost kapitala bude postavljena ispred vrednosti ljudskog života, mir će ostati krhak. Njegovo uspostavljanje ostaje jedini put za opstanak naše vrste. Mir na svetu će zapravo početi u onom trenutku kada ljubav prema životu pobedi ljubav prema moći. Do tada, naša je dužnost da održavamo kritičku misao, negujemo saosećanje i ne dozvolimo da nas hiljade žrtava u vestima pretvore u hladne posmatrače. Toliko puta pomenuta empatija i moć emocionalne inteligencije su upravo put do eventualnog uspeha, iako zvuči utopijski. Naš lični integritet je poslednja linija odbrane pred haosom. Možda ne možemo zaustaviti sve ratove ovog sveta, ali možemo se pobrinuti da se rat ne nastani u našim srcima. Samo tako ćemo potomcima ostaviti svet koji će biti vredan življenja, a ne samo preživljavanja.

Dozvolite da dodam još jednu misao za kraj. **»Mir nije nešto što želiš; to je nešto što stvaraš, nešto što radiš, nešto što jesi i nešto što daruješ dalje.«** Autor je Robert Fulghum, američki pisac, filozof, bivši unitaristički pastor i učitelj, koji se proslavio pre svega svojim toplim, humanističkim razmišljanjima o svakodnevnom životu.